

Elle entra. Du nuage incertain de ses voiles
L'astre pur de son front se levait calme et blanc;
Ses cheveux, comme un ciel, étaient semés d'étoiles;
Les gouttes froides des saphirs mouillaient son flanc;

Ses pieds nus s'avançaient dans la lueur des bagnes;
Les rubis à l'orteil dardaient leurs yeux ardents.
Et dans l'air enivré d'odeurs tièdes et vagues
Elle sourit avec de la lumière aux dents.

Et la voyant sourire à travers l'ombre noire,
L'émir se crut ravi dans le séjour divin,
Et joyeux il eut peur et frémit, prêt à boire
A cette bouche offerte un délicieux vin.

« O Beauté que l'Irân et la Nuit m'ont donnée,
Salut, dit-il; et toi, Nuit de l'Irân, merci !
L'instant de ton regard vaut bien plus qu'une année,
Femme, car j'ai changé depuis que te voici.

« Autrefois, au-devant du sabre et de la lance,
Au front des cavaliers, dans le sang et les cris,
Sur ma noire jument j'avançais en silence,
Méditant les versets sur ma poitrine écrits.

« Quand, derrière mes pas, une ville naguère,
Brûlant comme un soleil qu'allumait ma vertu,
Faisait des croupes d'or à mes chevaux de guerre,
Je demandais quel nom cette ville avait eu.

« Mes yeux ne voyaient pas la beauté des captives,
Je ne regardais pas où je versais la mort,
Mon oreille était loin des nations plaintives,
Et j'étais seulement la Colère du Sort.

« Mais à l'heure où tes yeux jettent leurs puissants charmes,
Est-il encore un monde et des colères ? non !
O vierge, dont les bras sont plus beaux que des armes,
Me connais-tu ? Celui qui t'aime est mon seul nom,

« بدیدن پستان تو که سپیدی آن از ورای جامه بدن نمای پرچین و آراسته با هر مکیت هویدا است ، همچون کودکانی که در پی رؤیائی ناگوار گریه کنان باغوش مادر جوان خوش پناه بر نداشک از دودیده فرو میریزم .

« روح من در سر مستی مهر و صفا بصورت بخاری لطیف در میآید و همچون دمی سوزان پیرامون جمال تو موج میزند . مرا بین که از ناتوانی تو ناتوان شده ام ، و شاید از فرط ظرافت تو درهم شکم .

« ای هدم بیگانه ، بمن ستم مکن ؛ آخر ترا چه سود که بامن دو روئی پیشه کنی ؛ من همان رامیخواهم که تو خواهانی ، و خیال من ازین پس چند عطری لطیف نیست که سرمستانه با سنبل گیسوان تو در آمیخته است .

« بامن ستم مکن ، زیرا تجات و فنای من چون دو کودک توام در گهواره بازوان برهنه تو خفته و زندگانی و مرگ من در آستانه لبان نیمگشوده تو بکنگاش پرداخته اند . چرا بدینجا آمدی ؟

« نامت را بمن بگو ، تا در گوش من از زمزمه چشمه ساری در دل بادیه های سپید شیرین تر باشد . « آنوقت دوشیزه بسخن آمد . صدای او ظنینی چون انعکاس زمزمه نسیم خنک بامدادی در میان گلبنهای لرزان داشت .

« پیش ازین ، در گلزارهای ایران ، میان گلپای مریم ، مرا «های» مرغ روشن بال مینامیدند . اما اکنون ، ای بیگانه ، دلم میخواهد تنها نامی را که برای من عزیز خواهد ماند ، از میان دولب خندان تو بشنوم .

« میپرسی چرا آمده ام ؟ بسگو : برای چه سنارگان هر سامگهان وفادارانه با آسمان میآیند ؟ « این بگفت و نقاب از رخ برداشت و یکسر بسوی پوست حنائی رفت و بر روی آن نشست .

کمر بند او که بر آن کلماتی مرموز میدرخشید ، چون ماری زخم خورده بر روی زانوان او لغزید . امیر گفت : « دیگر هوای زمین خفقان آور شده ، زیرا اکنون دنیای زندگان برای ما بسیار تنگست .

« Voyant ton sein blanchir l'étoffe aux molles trames,
Dont la myrthe a charmé les plis mystérieux,
Je pleure, ainsi que font les fils des jeunes femmes
Quand un songe mauvais entre dans leurs doux yeux.

« Mon âme, que je sens s'exhaler en tendresse,
Flotte comme une haleine autour de ta beauté :
Me voici devenu faible de ta faiblesse,
Et je puis être atteint dans ta fragilité.

« Ne me fais pas de mal, ô compagne étrangère !
A quoi bon me trahir ? je veux ce que tu veux,
Et mon esprit n'est plus qu'une essence légère
Qui se mêle en riant au nard de tes cheveux.

« Ne me fais pas de mal ! mon salut et ma perte
Sont deux enfants jumeaux couchés dans tes bras nus,
Et ma vie et ma mort sur ta lèvre entr'ouverte
Tiennent conseil. Pourquoi tes pieds sont-ils venus ?

« Dis-moi ton nom : qu'il soit plus doux à mon oreille
Que le bruit d'une source au fond des déserts blancs ! »
La vierge alors parla ; sa voix sonnait, pareille
Au vent frais du matin dans les rosiers tremblants.

« Dans les jardins d'Iran, parmi les tubéreuses,
Naguère on me nommait Homai, Poiseau clair ;
Mais je veux, étranger, de tes lèvres heureuses
Recevoir le seul nom qui me restera cher.

« Pourquoi je suis venue ? Et pourquoi les étoiles
Viennent-elles au ciel fidèlement le soir ? »
Elle mêla ces mots au frisson de ses voiles,
Et sur la toison fauve alla tout droit s'asseoir.

La ceinture, où des mots brillaient pleins de mystère,
Glissa comme un serpent blessé sur ses genoux.
L'émir dit : « Nous allons étouffer sur la terre :
Le monde des vivants est trop étroit pour nous.

مایلی ترا بر پشت اسبم بخوابانم تا حرکت چهارنعل او بسوی دریا، خوابت را شیرین کند؟ امواج دریا بر پاهای تو، بر پهلوان و دهان تو بوسه خواهند زد، و آنگاه ترا به بستر خورشید خواهیم برد!»

همای، در میان بازوان بیحرکت و پرحیفای او غنوده و نظر تاینک خود را به خنجر می‌نگری که از ستون آبنوس آویخته بود و نگاه روشن او با رنگ سیاه در آن منعکس میشد، دوخته بود و خوبستن را در درون این آئینه

سپس به ست درغلثید، و حرکت سرزیبایش نگاه او را که با موج دلپذیری از هوس در آمیخته بود از تیغه خنجر بر گرفت. . . نزدیک آن ساعتی که انجیر هندی گل میدهد، امیر در کنار او، شادمان و راضی، با خستگی شب عشق بخواب رفت.

خنجر برهنه همچنان در تاریکی میدرخشید. زن، نیمه‌خیز، بر آرنج خویش تکیه زد و چون کودک کی که در کنار گودال آبی خم شود، بر روی امیر خفته خم شد.

خواب او، چون حرکت امواج آرام دریایی پراز جزایر غرق گل، ملایم و شیرین بود. همای نگاه خود را که هنوز از سستی شب عشق آکنده بود با لطفی فروتر بدو دوخت و با آوای خوش آهنگی که کودک آنرا با آن بخواب میبرد، گفت:

«دلم میخواست برای آن در کنار تو نباشم که ترا بدست مرگ سپارم. اما هر خواسته‌ای درین باره بپهوده است، و تو با آنکه دوستت دارم خواهی مرد، زیرا من در اختیار اراده‌ای پنهان هستم که بر وجودم حکم فرماست و روح من فقط ناظر ناتوان آن کارهایی است که این اراده‌مرموز بدست من انجام میدهد.

«یکروز غروب، هنگامیکه دست بر سینه و بیخیال در پام خانه ام بودم، مغان با من سخن گفتند. گفتند: «فرمان او و مرد مطاع باد! او و مرد ترا بنجات بخشی تا او و دودمانت برگزیده است». دروغ که از آن شب دیگر دوران همایی من بسر رسید.

«مغان مرا شش روز بی خوراك در زیر زمین بشیوه مردگان نگاه داشتند. در آنجا بود که خوی انسانی خویش را از دست دادم و «روحی» جیره دست در تنم جای گرفت.

« Au dos de mon cheval veux-tu que je te couche?
Son galop vers la mer bercera ton sommeil,
Les vagues baiseront tes pieds, tes flancs, ta bouche,
Et je te porterai dans le lit du soleil ! »

Homâï, dans ses bras immobile et sereine,
Laisait son clair regard se refléter en noir
Dans le sabre pendu contre un pilier d'ébène :
Elle se contemplait au fond de ce miroir.

Puis, en se renversant, sa tête inerte et belle
Entraîna son regard qui flotta mollement,
Vers l'heure où le nopal fleurit, l'émir près d'elle
S'endormit dans la joie et dans l'apaisement.

Le sabre nu brillait dans l'ombre vague et terne.
Sur son coude pensif se dressant à demi,
Comme un enfant se penche au bord d'une citerne,
La femme se pencha sur l'émir endormi.

Son sommeil comparable à des eaux paresseuses,
Pleines d'îles de Heurs, coulait heureux et lent.
Homâï, de la voix chantante des berceuses,
Dit, en rendant plus doux son regard indolent :

« Je voudrais n'être pas près de toi pour ta perte,
Mais tout vouloir est vain ; je t'aime, et tu mourras.
Un Esprit est en moi ; mon âme assiste inerte
A tout ce que l'Esprit accomplit par mon bras.

« Un soir que je croisais les bras sur ma terrasse,
Les Mages m'ont parlé : « Qu'Ormuzd soit obéi.
« Ormuzd a mis en toi le salut de ta race »
Hélas ! j'ai, ce soir-là, cessé d'être Homâï.

« Car ils m'ont fait rester, six jours, sans nourriture,
Dans un lieu souterrain, à la façon des morts.
C'est là que j'ai perdu mon humaine nature,
Et qu'un Esprit subtil est entré dans mon corps.

«آنگاه بمن گفتند: «ای دوشیزه، تن خویش را که با دست ترس رام شد و از آلودگیها دوری گزید با جامه‌ای تابناک بپوشان، و برو تادشمن را درخیمه گاهش از پای درآوری». این بگفتند و من بی اختیار دوبای خویش را بسوی نوروان یافتم.

«من از آن علف پرگلی که اکسیر پنهان آن ما را دور از عالم تن بدنیا می‌ملکوتی میبرد چشاندند. لاجرم ازین پس سینه من چون کشتزاری که از کوکنار آکنده باشد، آکنده از رنج «زیستن» خواهد بود.

«وقتیکه دست من فرمان آن روح پنهان را بکار بسته باشد، بی‌کینه و بی‌دریغی بدانچه روی داده خواهم نگریست، زیرا نیک میدانم که زیستن امری بوج، ولی مرگ دلپذیر و پراز جاذبه و لطف و رازهای پنهان است.»

این بیگفت و بازوی گرم و گندمگونی را که با آرامش خاطر بر پهلوی او نهاده شده بود با سرانگشت بر کنار زد؛ سپس نرم و بیصدا، اندام چالاک خود را از بستر بدر آورد و پای سپید بر فرش را از پوش نهاد، و در حالیکه هنوز تنی از حرارت بستر گرم و جامه‌ای از ساعت هم آغوشی پرچین داشت، آرام بستون آبنوس سیاه نزدیک شد و دسته براق و سرد خنجر را که بولاد آن آئینه وی شده بود در دست گرفت.

گفت: «ای اختران فروزان که بچهره من مینگرید، ای شب که زندگی و تباهاکاریهای آنرا از حرکت باز میداری، من اکنون در برابر شما آن کاری رامیکنم که باید بکنم، و تنها شما خواهید دانست که چرا میبایست چنین کرده باشم.»

بانگاهی آرام و پرمهر به امیر نگریست، سپس با هستگی خنجر را بلند کرد و با دیدگان فرو بسته، همراه تیغه آن مرگ و فنا را در گردنی که مرد خفته بسوی او آورده بود، جای داد.

آنوقت کنیزك او، این سری را که فروغ زندگی از آن رخت بر بسته و اندکی پیش زن بوسه‌ای طولانی بر آن نهاده بود در دست گرفت و بامشستی گیاه معطر در جامی نهاد، و زیر لب از غرور و رضایت زمزمه‌ای کرد.

اشعار طلائی

« Puis ils m'ont dit : « Revêts d'une étoffe éclatante
« Ta chair purifiée et qui dompta l'effroi,
« O vierge, et va frapper l'ennemi dans sa tente. »
Ils m'ont dit, et mes pieds sont allés jusqu'à toi.

« J'ai goûté l'herbe en fleur dont la vertu savante
Nous ravit loin du corps dans un monde divin;
C'est pourquoi désormais l'enoui d'être vivante,
Comme un champ de pavots, remplira tout mon sein.

« Quand ma main aura fait ce que l'Esprit ordonne,
Je la contemplerai sans haine et sans regrets :
Je sais que vivre est vain, et que la mort est bonne,
Qu'elle a des charmes doux et de profonds secrets. »

Elle dit, souleva du doigt le bras tranquille
Qui s'était replié tiède et brun sur son flanc;
Souple, elle en dégagca sans bruit sa taille habile
Et sur le tapis sourd assura son pied blanc;

Et, chaude encor du lit, dans sa robe froissée,
Lente, elle s'approcha du pilier de bois noir,
Et saisit la poignée éclatante et glacée
Du sabre dont l'acier lui servit de miroir.

Elle dit : « Astres clairs, qui contemplez ma face,
Nuit, qui suspends la vie et ses œuvres mauvais,
Je ferai devant vous ce qu'il faut que je fasse,
Et vous connaîtrez seuls les raisons que j'avais. »

Elle embrassa l'émir d'un regard calme et tendre,
Éleva lentement le sabre, sans effort,
Et dans le cou, que l'homme avait pris soin de tendre,
Plongea, les yeux fermés, le tranchant et la mort.

L'esclave alors saisit cette tête aux chairs mates
Que la femme venait de haiser longuement,
La mit dans une coupe avec des aromates,
Et murmura d'orgueil et de contentement.

ورن

گناه عشق

در کاخی از زروا بر بزم، در شهر اکتان ، شیطان بچه ها و ابلیس سرانی
زیبا همراه با آهنگ موسیقی شرقی، حواس پنجگانه خود را در اختیار معاصی
هفتگانه نهاده بودند .

شب جشن معاصی کبیره بود . چه بزم زیبایی ! همه هوسها بصورت
شعله هانی سرکش بدرخشش در آمده بودند . همه شهوات بشکل غلامبچهگانی
آماده بخدمت ، بهرسو میدویدند و جامهای باده گلگون را در سینیها دور
میگرداندند .

بایکوبی رقاصان که همراه با نغمه سرائی غزلیخوانان صورت میگرفت
آرام آرام تبدیل به آهها و ناله های طولانی میشد ، و آوازه های دلنشین و
دسته جمعی مردان و زنان همچون امواج دریا ، برهم میغلطید و اوج میگرفت .

صفای این مجلس حال با جاذبه ای چنان فراوان آمیخته بود که در
دهکده بیرامون کاخ گلپای سرخ شکفتند و سیاهی شب بدرخشند گی الماس

Paul VERLAINE

CRIMEN AMORIS

(Fragment)

Dans un palais, soie et or, dans Ecbatane,
De beaux démons, des Satans adolescents,
Au son d'une musique mahométane
Font litière aux Sept Péchés de leurs cinq sens.

C'est la fête aux Sept Péchés : oh ! qu'elle est belle
Tous les Désirs rayonnaient en feux brutaux ;
Les Appétits, pages prompts que l'on harcèle,
Promenaient des vins roses dans des plateaux ;

Des danses, sur des rythmes d'épithalames,
Bien doucement se pâmaient en longs sanglots
Et de beaux chœurs de voix d'hommes et de femmes
Se déroulaient, palpitaient comme des flots.

Et la bonté qui s'en allait de ces choses
Était puissante et charmante tellement
Que la campagne autour se fleurit de roses
Et que la nuit paraissait en diamants.

ژان لاپور

درود به خیام ؛ آن خردمند مالکوتی که رباعیات او مستی عارفانه و
بی پایان خدا و شراب و زن را برای روح ما همراه میآورد .

ای خیام ! در اطاق من که در آن در بروی جمله سروصداهای جهان
بسته ام ، نشستن در کنار دلداز در مهتاب ترانه‌های تو ، چه دلپذیر است !

خشتی که شاید روزی از خاک عمر با فریدون یا اسکندر کبیر ساخته
شده بود ، بکار ساختن کاخ‌هایی برای زندگان رفت که خاک خود آنها نیز
ت بادپراکنده شد .

Jean LAHOR

A Kheyam. au sage divin
Dont les quatrains versent à l'âme
L' ivresse extatique et sans fin
D' Allah, du vin et de la femme.

Kheyam, en ma chambre fermée
A tous les bruits de l'univers,
Oh! qu'il est doux, près de l'aimée,
Le clair de Lune de tes vers !

La brique faite un jour peut-être avec la cendre
D'Omar, de Feridoun ou du grand Alexandre,
Servit à rebâtir des palais aux vivants,
Dont la poussière aussi fut dispersée aux vents.

بازی دورنیه

بیم بخت

فرش او که روزگاری بادست ایرانیان بافته شده و بانقشهای شقایق و میخک و سرو و پرندگان زینت یافته ، از راهی خیلی دور ، همراه کاروانها ، از شهری فیروزه گون که در آن فوارهها نغمه سرائی میکنند بدینجا آمده است .

تار و پودهای درهم رفته و رنگارنگ این فرش ، باغهای ترا ، ای اصفهان ، که گل های سرخ بر تن شامگاهانت جامه ای ارغوانی میپوشانند ، و ترا ، ای موصل ، که یاسمنهای بیشمار سپیده دهانت را سپید جامه میکنند ، در نظر ماجلوه گر میسازد .

پیش از این ، دلم میخواست بسوی شهرهای دوردست روم تا در زیر آسمانهائی تازه گردش کنم و همراه زمزمه دلپذیری که از فوارهها برمیخیزد نغمه بلبل را که به گلبن عاشق پاسخ میگوید بشنوم .

پیش ازین ، آرزو داشتم در سینه دم مشرق زمین ، کنار گنبدی مدور که از میان مناره های خود سر بر آورده است بایستم تا در پرتسوخورشید شکفتن گلبرگهای این گل را بر ساقه آتشین آن بنگرم و پرواز پرندگان عاشق را بسوی سروها تماشا کنم .

اما امروز دیگر دیدگان من از رنگ آمیزی پرنقش و نگار این قالی چیزی نمیطلبند جز آنکه بهارچاودان گلپای خود را باندام تو که روی آن درغلتیده است ارمغان دهد .

Henri de REGNIER

LE DIVAN

Son tapis, qu'ont jadis tissé des mains persanes
De tulipes, d'œillets, de cyprès et d'oiseaux,
Est venu, de très loin, au pas des caravanes,
De quelque ville bleue où chantent les jets d'eaux.

Aux fils entrecroisés de ses trames écloses
Il imite à nos yeux l'éclat de vos jardins,
Ispahan, où le soir s'empourpre à mille roses,
Mossoul, sur qui l'aurore est pâle de jasmins!

Jadis, il m'eût donné vers les cités lointaines
Le désir de porter mes pas sous d'autres cieux
Et d'entendre, au bruit frais qui monte des fontaines,
Le rossignol répondre au rosier amoureux;

Jadis, j'aurais voulu, dans l'aube orientale,
Auprès du dôme courbe entre ses minarets,
Voir sur la tige en feu fleurir l'ardent pétale
Et les oiseaux d'amour voler vers le cyprès;

Mais aujourd'hui mes yeux à ce tapis de Perse
Ne demandent plus rien de ses riches couleurs
Que d'offrir à ton corps qui sur lui se renverse
Le printemps éternel de ses laines en fleurs.

کلاه خود

سری که حامل این کلاه است به سلامت باد
 نوشته کلاه خود شاه عباس اول
 (بریتیش میوزئوم)

شاه عباس ، پنجمین پادشاه از سلاطین صفوی ، دیری بر ایران حکمرانی
 کرد . شاهی بزرگ بود و نام او در میان پادشاهان ایران ، از آن اسامی نبود
 که ترکیبی بی‌معنی از چند آهنگ نارسا باشد .

... زیر اوی ، برای آنکه با گذشت سالیان زودگذر پنجه در افکنده باشد ،
 مسجد شاه را با چهار ردیف ایوان آن ساخت و در چهار باغ اصفهان ، چون
 در کاخ اشرف ، گلهای سرخ را در باغهای پر شکوه خویش شکفته دید .

بر کلاه خود این مرد جنگجو که دو حفاظ برای گردن و بینی دارد ،
 نوشته‌ای در میان فلز گرانبها بچشم میرسد که حروف پیچیده آن جایجا درهم
 رفته و باز از میان یکدیگر سر بر آورده اند .

... و بر پولاد کلاه ، با حروفی که در آنها برق طلا میدرخشد ، شعری
 چند نوشته شده که یکی از آنها ، بیتی از ابیات بوستان سعدی است .

دسته گل

بندیوار اطاقم پرده ای ایرانی آویخته ام که بر آن گلهای میخک و
 درختان سرو نقاشی شده است ، و از آن ، آهسته و پنهانی ، عطر سرگردان
 سرزمینهای دور دست مشرق به مشام میرسد .

گاه ، هنگامیکه دیدگان افسرده من بدین صحنه معطر و پر گل
 مینگردند ، چنین مبیند ام که اصفهانی نیم خفته در باغهای پر گل خود از پس
 این پرده بیدار میشود و بمن لبخند میزند .

LE CASQUE

Que bénie soit la tête qui porte ce casque
Inscription du casque de Chah-Abbas I.
(British Museum.)

Cinquième souverain des sultans Séfévides,
Chah-Abbas a régné sur la Perse. Il fut grand.
Son nom, entre les noms des princes de l'Iran,
N'est pas qu'un écho vain fait de syllabes vides,

Car il bâtit, pour défier les ans rapides,
Mesdjid-i-Chah, mosquée à quadruple liwan ;
Comme au palais d'Achref, au Tchar-Bag d'Ispahan,
Il vit fleurir la rose en ses jardins splendides...

Guerrier, son casque, avec couvre-nuque et nasal,
Montre, damasquinée en son riche métal,
L'arabesque sans fin qui renait d'elle-même,

Et, dans l'acier où l'or aux lettres resplendit
On peut lire en relief des versets de poème,
L'un, entre autres, tiré du Bostan de Sâdi.

LE BOUQUET

J'ai, tendue à mon mur, une toile persane
Où des ceillefs, en fleurs et des cyprès sont peints
Et d'où secrètement et doucement émane
Le parfum vagabond des Orient lointains.

Il me semble parfois, lorsque mes yeux moroses
Regardent ce décor odorant et fleuri,
Qu'une Ispahan pâmée en ses jardins de roses
A travers le tissu se réveille et sourit.

آنوقت، دود نیمرنك توتون که از دهان من بیرون میآید و در فضای اطلاق
پراکنده میشود، عطری تازه پیدا میکند. هر صدای پائی که در خانه بگوشم میرسد
صدای «پابوش» های زنان مشرق زمین را دارد، و هر پرندۀ ناچیزی که
آواز میخواند، نغمۀ بلبل را بگوش من میرساند.

فواره ای که در حوضچۀ سنگی خود جریان دارد، در گوش من با صدایی
نظیر زمزمۀ همه فواره های مشرق زمین که امواج شفاف آنها پیشانی زیبای
مؤمنین را در زیر عمامه های کوچک برای وضو شستشو میدهد، زمزمه میکند.

هر وقت آن چهار گوشه ای از آسمان که از پنجرۀ اطلاق من پیدا است -
برنك آبی فضای پهن و در شام گاهان با طراوت در آید، با خود چنین می بیند ارم که
ناگهان در آنجا گنبدی لعابین، از میان مناره های خود سر بدر خواهد کرد.

وقتی هم که شما، خانم، از در نیمگشودۀ اطلاق بدرون آئید و روی
نیم تختی که مدتی دراز من در آن غرق رؤیا بوده ام نشینید، من به کفش راحتی
نرم و سبزرنك شما که چرم ظریف آن شکل هلال ماهی را دارد، منگرم و با دست
خیال از پرده ایرانی دیوار اطلاق خودم که بر آن گلپای میخک و درختان سرو
نقاشی شده، دمنه گل رؤیایی دور و دراز می چینم تا آنرا به سرانگشتان
ملکۀ حرمسرای سلطان تقدیم کنم.

شاهزاده ا بیر

من شاهزاده ای ایرانی هستم. اما اکنون بجز این صفتۀ کاغذ کوچک که
در آن صورت مرا نقاشی کرده اند، و بزرگیش چندان از اندازه کف دست من
و دیگران بیشتر نیست قلمروی ندارم.

من که روزگاری میتوانستم از فراز بامهای کلخپای صد گانه شاهی
سر برزدن سپیده دم را بنگرم و هر جا که میروم صدای پای جمعی بیشمار را در

Alors, le blond tabac qui fume par ma bouche,
Dans la chambre, répand un arôme nouveau ;
Tout pas, dans la maison, est un pas de babouche ;
J'écoute un rossignol, si chante un humble oiseau !

La fontaine, qui coule en sa cuve de pierre
Murmure avec la voix qu'ont ses sœurs de là-bas
Où leur flot transparent mouille pour la prière
Quelque beau front pieux que coiffe un turban bas ;

Si le carré de ciel qu'encadre ma fenêtre
Est d'un bleu dont l'azur se fonce au soir plus frais,
Je crois que, tout à coup, j'y vais voir apparaître
Un dôme de faïence entre ses minarets

Et lorsque vous venez, par la porte entr'ouverte,
Vous asseoir au divan où, longtemps, j'ai rêvé,
J'admire à votre pied la mule souple et verte
Dont le cuir fin imite un croissant incurvé,

Et ma pensée, au mur, sur la toile persane
Où des ceilllets en fleurs et des cyprès sont peints,
Cueille, afin de l'offrir aux doigts de la sultane,
Le fidèle bouquet de mes songes lointains.

LE PRINCE CAPTIF

Je suis Prince persan et n'ai pour tout royaume
Que ce feuillet où je suis peint
Et qui n'est pas beaucoup plus large que la paume
D'une autre main et de ma main.

Moi qui pouvais jadis voir se lever l'aurore
Des terrasses de cent palais
Et qui traînais le pan d'une faule sonore
Sur mes pas, partout où j'allais,

دنبال خویش بشنوم، ازین بس زندانی صفحه کاغذ کوچکی هستم که در آن نقاشی ایرانی باغلم موی خود چهره مرا جان داده و از چهار طرف میان حاشیه صفحه و دیوارهای قاب محصور کرده است.

اما شاهزاده ای بلند همت همچو من، که از دامهای تقدیر باخبر است و میداند که انسان فانی در نظر خداوند ذره ای ناچیز پیش نیست، این غربت در دیار دور دست را بچیزی ننگیرد، زیرا من حتی در این زندان کاغذی که ساعت در میانم گرفته است همچنان در نظر شما بزرگوار جلوه میکنم، و با قوت درشت من نیز با فروغ خود دستار ابریشم را بر ننگ ارغوان در میآورد.

هنوز در این صفحه، من بر اسب زیبای گلگون خویش سوارم. هنوز شهباز من مثل گذشته میتواند از فراز پنجه من که وی چنگال بر آن نهاده است بر میخکی که در دست دارم نوك بزند.

هنوز خنجر کجهم در غلاف مخملینش از کمر بند من، و سپر مدورم از زین هندی مرکب من، آویخته است.

هنوز همچون دوران گذشته در برابر شما از سر زمینی آرام و دلپذیر که در آسمان آن ماه، چون کمانی واژگون، از میان دوسرو بلند سر بر آورده است میگذرم.

هنوز در کنار خود زوجه باوفائی دارم که قدمهای اسبش را با اسب من هم آهنک میکند و بصدای بلبلی که در خاموشی شبی افسرده و زیبا بیاد گذشته فریاد مستانه میکشد گوش فرامیدهد، و خود برای اینکه لطف این صحنه عشق را بر هم نزده باشد، آهسته آهسته ترانه ای چند از خیام یا سعدی را که گوئی از دل او برخاسته در گوش من زمزمه میکند.

Me voici désormais prisonnier de la page
Où quelque peintre de l'Iran
A, fraîche des pinceaux, enfermé mon image
Dans la marge et l'encadrement.

Mais qu'importe à mon cœur de prince magnanime
Qui sait les pièges du Destin
Et qu'au regard d'Allah tout mortel est infime,
Cet exil en pays lointain,

Puisque dans la prison de papier qui m'ensorce
Je suis toujours noble à vos yeux
Et que mon gros rubis, de son feu solitaire,
Empourpre mon turban soyeux,

Puisque je monte encor mon bel étalon rose,
Que mon faucon, comme autrefois,
Peut, du haut de mon poing où sa patte se pose,
Becqueter l'œillet à mes doigts,

Puisque mon sabre courbe, au velours qui l'engage,
Pend toujours de mon ceinturon
Et que je porte encore, à ma selle indienne
Accroché, mon bouclier rond,

Puisque, comme jadis, devant vous, je traverse
Un paysage calme et frais
Où monte, dans le ciel où son arc se renverse,
La lune entre deux longs cyprès,

Puisque à côté de moi ma Princesse fidèle,
Régant son cheval sur le mien,
Ecoute s'exalter dans la nuit triste et belle
Le rossignol qui se souvient,

Tandis que, par respect pour l'amour, à l'oreille,
Et tout bas, elle me redit
Quelque tendre pensée, à la sienne pareille
D'Omar Khayam ou de Sâdi !

نرستان گلگور

تهران

در دره تهران، دره‌ای که گذرگاه بادی ملایم است، باغی است پر از زعفران و افاقیا و نارنج، که خانه زیبای مرا با هر سه قسمت پشت بام آن، در زیر شاخه‌های پر گل خود گرفته‌اند.

در خانه سپید من، اطاق در بسته ایست که از عطر عنبر و ادویه شرقی آکنده است. در این اطاق مر موز است که زن کوچولوی محبوب و شیطان من، برای آنکه سر بسرم گذارد، لبخند زنان دو پستان برجسته چون دو نارنجش را در جایه بدن نمای تهرانی خود از من پنهان میکند.

Tristan KLINGSOR

TÉHÉRAN

Dans la vallée de Téhéran,
Dans la vallée où va le vent léger,
Il y a un jardin planté de safran,
D'acacias et d'orangers
Qui couvrent des fleurs de leurs branches
Ma jolie maison arabe
A terrasse à trois rangs :
Dans la maison blanche
Il y a une chambre close
Toute parfumée d'ambre
Et de sachets d'Orient,
Et c'est là, dans cette mystérieuse chambre,
Que ma folle petite épouse adorable
S'amuse à cacher en me souriant
Ses deux seins gonflés comme des oranges
Dans sa robe transparente de Téhéran.

چهار گل فارس

کیست که از جادهٔ پراز شکوفه های نارنج ، که در آن باد همچون
پرنده ای زیر شاخ و برگ درختها میخندد و میگرید ، یا از کوره راه معطر
دوران شبانان و شعبده بازان ، بیاید و بگلچینی چهار گل فارس پردازد ؟ نجیب-
زاده ای مهربان ، عشق در دل و اشک در چشم ، یا خواننده ای ، یا گدائی لنگان و
جر کین و زشترو ، کدامیک برای چیدن چهار گل فارس خواهند آمد ؟

شاید هم این گلچین تو باشی ، ای بیگانهٔ عزیزی که جامهٔ عزابرتن
داری ، و ممکن است شاهزاده ای ایرانی یا شاه ایران باشی . شاید این تو
باشی که زمستان ، پیش از آنکه گلی را با سراسر انگشتان خود پرپر کرده باشی ،
انتظارت را میبرد تا ییامی و چهار گل فارس را بچینی ؟

شهرزاد

ای شهرزاد ، رنگ دیدگان تو ، رنگ لبان تو و گیسوان معطر تو
دخترک نازنین ، همه برای من مجهول مانده است ، و با این همه ، چیزی جز
خیال تو زینت بخش رویای من نیست . ترا میپرستم بی آنکه از نزدیکت
شناخته باشم ، زیرا در آنوقت که تو با صدای زوینت داستان شاهزاده هائی
را بزیمائی قرص ماه یا قصهٔ علی بابا را در جنگل ، برای «شهریار» که سنال
حکایت میکردی ، من در زیر تخت شاه پنهان نبودم .

LES QUATRE ROSES DU FARSISTAN

Par la route des orangers en fleurs
 Où le vent comme un oiseau sous les feuilles
 Rit et pleure,
 Ou par la sente odorante du temps
 Des bergers et des jongleurs,
 Qui viendra, qui viendra faire cette cueille
 De quatre roses du Farsistan ?

Sera-ce quelque doux varlet,
 Son amour au cœur, une larme à l'œil,
 Sera-ce quelque chanteur de virelais,
 Ou bien un mendiant sordide et laid
 Qui viendra tout en boitant,
 Qui viendra faire cette cueille
 De quatre roses du Farsistan ?
 Ou plutôt serait-ce toi,
 Cher étranger en habits de deuil,
 Peut-être prince de Perse ou roi,
 Serait-ce toi que l'hiver attend
 Avant de rien effeuiller en ses doigts,
 Avant de faire cette cueille
 Des quatre roses du Farsistan ?

SCHÉHERAZADE

Schéhérazade ! la couleur de tes yeux
 Et celle de tes lèvres, et celle
 De tes cheveux parfumés de jouvencelle,
 Tout est resté pour moi mystérieux,
 Et pourtant mon rêve n'est fleuri que de toi,
 Et c'est sans te connaître que je t'adore,
 Car je n'étais pas caché sous le lit du roi
 Quand tu contais de ta voix d'or
 Au vieux Schahriar l'une après l'une
 L'aventure des princes beaux comme des lunes
 Ou celle d'Ali-Baba dans le bois.

پیشکش

محبوبه من، بگذار امشب نیز که در بستر استراحت هستی، عاشق دیوانه‌ات ساعتی دیگر در اینجا بماند تا این عطرها را کمیاب بغداد را برای معطر کردن پاهای ظریف چون برک گلت بتو ارمغان دهد.

این مرصافی را برای گیسوان زرین تو و این حنا را برای ناخنهای گلگونت آورده‌ام، چندانکه اکنون ازین بابت از مغان و شاهان و امیران توانگر تر هستی.

بگذار پیش از رفتن، نوازشی دیگر از میان بازوان تو، از میان کمر گاه تو، از میان دو پستان تو که در دیده من دو کبوتر زیبای کوچک و سفید مینمایند بر بایم، زیرا تو خود میداننی که اندام تو، ای دختر شیرازی، گلدان زیبایی است که یادست کوزه گر کهنسال آسانی ساخته شده و عشق ما چون گلی همه آنرا عطر آگین میکند.

انتخاب هدایا

وقتی که زلیخای کوچولوی من یازده ساله شود، برایش کره‌ای زیبا یا زمینی از چرم اصفهان و افسار ابریشمین زنگوله‌دار خواهم خرید.

اما وقتی که سالش بیچارده برسد و پستانهای کوچکش برجسته شود، برای او جامه و گل بسیار خواهم خرید تا او را به شاهزاده سهراب زیاده‌م که در زیر پیشانی‌اش چشمانی درشت و سیاه با برق عشق میدرخشد و آسب تازی میسین دهانه و زرین مهیز دارد.

OFFRANDE

M'aimée, souffre que ton fou s'attarde
Ce soir encore où tu reposes,
A t'offrir ces essences rares de Bagdad
Pour tes pieds qui sont mignons comme des roses.

Pour tes cheveux d'or souple voici la myrrhe
Et voici le henné pour tes ongles roses ;
Tu es plus riche de toutes ces choses
Que les mages, les rois et les émirs.

Laisse-moi dérober encore une caresse
Au creux de tes bras, au creux de tes hanches.
Au creux de tes seins qui me paraissent
Deux chères petites colombes blanches.

Car ton corps, tu sais bien, chère enfant de Schiraz,
Est le beau vase dont Dieu fut le vieux potier
Et que notre amour comme une rose
Embaume tout entier.

LE CHOIX DES PRÉSENTS

Quand ma mignonne Suleika aura onze ans,
Je lui achèterai une jolie ânessa
Avec une selle de cuir d'ispahan
Et une bride de soie à sonnettes.

Mais quand elle en aura quatorze
Et que ses petits seins gonfleront,
Je lui achèterai des robes et des roses,
Pour la donner au beau prince Sorhab
Qui a de grands yeux noirs d'amour sous le front,
Qui a un mors d'argent pour son cheval arabe
Et des damasquinures d'or à ses éperons.

كيسه پول

ترا پشت چهارچوبه آراسته به گل و بوته‌های شرقی پنجره‌ات دیدم
 كه سرگرم بافتن پارچه‌ای از ابریشم و مخمل بودی ، اما وقتی كه خواستم
 مثل حافظ باز بان اشعاری لطیف برایت بگویم كه چگونه روح از غم عشق دورنج
 است ، خندیدی و رفتی .

ترا ، ای دختر ك عزیز ، پشت چهارچوبه پنجره‌ات دیدم كه سرگرم
 قلابدوزی بودی ، اما وقتی كه مثل حافظ باز بان اشعاری استادانه برایت گفتم
 كه چسان روح من سرمست زیبایی تست ، بسا چشمانی خمار و كشیده بمن
 نگرستی و روی پر گرداندی .

ولی وقتیکه ناگهان از دراطاقت بدرون آمدم و كیسه پولم را در دست
 كوچكت گذاشتم ، بی آنكه درانتظار سخنان عاشقانه من بمانی ، هرچه را
 در دست داشتی کنار گذاشتی و شتابان بازوان ظریف را برگردنم افكندی تا
 گل سرخ لبانت را در اختیار من گذاری .

گل پرپر

حالا كه گلها بادمست بادپرپر میشوند و پرنده نغمه سرای حافظ بسوی
 بهشت پرواز میکنند ، آیا من نیز باید تارهای چنگم را همچون دل دیوانه‌ام
 كه درهم میشکند ، یکساره بگسلم ؟
 اکنون دیگر از لبهای بسته توهرگز سخن عشق بر نخواهد آمد ، زیرا
 مرك خاموش چون پروانه‌ای تیره و مخملین بر آن نشسته است .

LA BOURSE D'OR

Derrière le treillage de ta croisée
 A rosaces d'Orient,
 Je t'ai vue occupée à broder une étoffe
 De soie et de velours,
 Mais tu es partie en riant
 Quand j'ai voulu, comme Hafiz, te dire en lentes strophes
 Combien mon âme était martyrisée
 D'amour.

Derrière le treillage de ta croisée,
 Petite chérie,
 Je t'ai vue occupée à broder une étoffe
 Et tu as un instant levé de ta broderie
 Tes yeux longs et veloutés,
 Quand je t'ai dit, comme Hafiz, en savantes strophes,
 Combien mon âme était grisée
 De ta beauté.
 Mais quand du dehors
 Je suis entré tout à coup
 Et que j'ai mis ma bourse d'or
 Dans ta main frêle,
 Tu n'as pas attendu mes paroles d'amour
 Pour quitter ta broderie de velours
 Et tu as vite jeté tes bras fins à mon cou
 Pour me donner la rose peinte de tes lèvres.

L'EFFEUILLEMENT

Puisque les roses s'effeuillent dans la brise
 Et que l'oiseau d'Hafiz au paradis s'envole,
 Faut-il briser les cordes de ma viole
 Comme mon cœur, mon cœur de fol se brise ?

Maintenant sur tes lèvres closes
 Qui ne rediront plus jamais les mots d'amour,
 La mort silencieuse se pose
 Comme un papillon violet de velours ;

شراب

ساقی ، جام مرا از شراب گلگون پر کن ، زیرا از وقتیکه زلیخای من
مرا ترک گفته ، زبانم خشک و بیشانیم پرچین و بستم دو تا شده است . جام
مرا از خیال و دروغ پر کن ، زیرا اکنون که هم دل و هم جام من تهی است ، دیگر
توانه ای نیز نمیتوانم سرود .

جام مرا از شراب قرمز لبریز کن ، زیرا رنگ آتشین آن در دیده بیننده
از رنگ لبان آراسته محبوبه من زیباتر و طعم آن در دهان از طعم مستی بخش
تلخ و معطر بوسه های عشق شیرین تر است .

دیگر نمیخواهم برای خفتن سر بر بالش بازوی لطیفتر از ابر بشم پارسی تو
نهم ؛ از این پس فقط کنار جامهائی خواهم خفت که میخواران در جدال مستانه
خود درهم شکسته باشند .

با این همه ، باین همه ... ای دلدار من

گلدان شامی

برایت گلدانی از شام آورده ام که گلو گاهی بظرافت انگشتان تو دارد .
آورده ام تا در آن گلپای سرخ نهی ، و خودت نیز برویم لبخند زنی .
این گلدان را که چون گوهری در میان شیشه ها و ظروف چینی پنهان بود ،
در بازار دمشق از کوزه گری سپیدموخریدم .

LE VIN

Remplis ma coupe de vin rose, échanton !
Depuis que ma Suleika m'a quitté
Ma langue est sèche, mon front se ride
Et mon corps s'est voûté ;
Remplis ma coupe ronde de rêve et de mensonge :
Maintenant que mon cœur et mon verre sont vides,
Je ne sais plus une chanson.

Remplis ma coupe de vin rouge :
Sa couleur écarlate est plus jolie aux yeux
Que les lèvres peintes de mon aimée,
Et son goût est plus doux à la bouche
Que l'ivresse âcre et parfumée
Des baisers d'amour.

Je ne veux plus dormir la tête posée
Sur l'oreiller de ton bras frêle
Plus soyeux qu'une étoffe du Farsistan ;
Je ne veux plus m'étendre
Qu'auprès des tasses brisées
Par les ivrognes en querelle, —
Et pourtant, bien-aimée, et pourtant...

LE VASE DE DAMAS

Je t'apporte un vase de Syrie,
Au col fin comme tes doigts,
Pour y mettre des roses, et pour que toi
Aussi, tu me souries,
Je l'eus au marché de Damas
D'un vieux potier à blanche barbe de laine,
Perdu comme un joyau dans la masse,
Des fioles et des pots de porcelaine.

اما حالا، ای مریم زیبا، تو میتوانی بجای آنکه گلپای سرخ در آن نهی،
 آنرا از کندر بصره یا عطر گل بیا کنی و گیسوان خویش را با آن معطر سازی.
 اگر هم بخواهی میتوانی نقل‌های هر مزه یانان‌های برنجی و کشمش
 در آن نهی تا هر وقت که دلت بخواهد، همه را با دندانهای زیبای خویش
 خورد کنی و بجوی .

اما اگر چنین نکنی، آنرا تا گلوگاه از شراب زرین شیراز برخواهم کرد
 تا مستی سستی بخش باده را احساس کنم و سپس آنرا چون دل تو در هم شکم.

خاطره

حالا دیگر مثل حکیمی سالخورده شده‌ام. دیدگانم از مه تیره اشکهای
 سوزانی که فرو نریخته تا ریک، و چهره‌ام پرچین و مویم چون موهای زائری
 کوفته و فرسوده، زبر و سپید است .

شیراز را دیدم و به شام که در پشت بام‌های آن زنان ایرانی و گلپای
 سرخ در کنار هم جلوه‌گری میکنند سفر کردم. همه جا همچون درویشی سوار بر
 خر خود، انجیر و پول سیاه گدائی کردم. از سر قند تا بخارا، شعرهای حافظ را
 در بزم بزرگان خواندم. بارها زیر آسمان خفتم و خواب خنده‌پرندگان
 بهشتی را دیدم. بارها در سایه عطر آگین زنبق‌های معطر، بر و یا فرورفتم.
 اما، ای دختر شیراز، آهنگ دلپذیر صدای تو و عطر بدن ترا در هیچ‌جا باز
 نیافتم .

Mais tu peux l'emplir au lieu de roses
D'encens de Bassora, si tu veux,
Ou d'essence de roses,
Douce Myriam, pour tes cheveux.
Tu peux y mettre encor des dragées d'Ormuz,
Des gâteaux sucrés de raisin ou de riz,
O toute douce, s'il t'amuse
De les croquer de tes dents chéries.
Sinon je l'emplirai jusqu'au ras
Pour y goûter la perfide langueur
Du vin doré de Schiraz,
Et le briser ensuite, comme ton cœur.

LE SOUVENIR

Maintenant je suis vieux comme un sage ;
J'ai dans les yeux le brouillard gris des larmes fraîches
Qu'on n'a pu verser ;
Les rides ont flétri mon visage
Et ma barbe en broussaille est blanche et sèche
Comme celle d'un pèlerin lassé.
Maintenant j'ai vu Schiraz
Et Damas aux terrasses
Où fleurissent les roses et les femmes persanes ;
J'ai mendié des figues et des maravédis
Comme un derviche monté sur son âne ;
De Samarcande à Boukhara j'ai dit
Les vers d'Hafiz aux festins des califes ;
J'ai dormi sous les étoiles et j'ai rêvé
Du rire des oiseaux du paradis,
J'ai rêvé dans l'ombre parfumée encore
Des lis et des lotus aux légers calices,
Mais jamais je n'ai retrouvé,
O Suleika,
La chanson de ta voix ni l'odeur de ton corps.

الهام عاشقانه

پشت میز تحریرم که از چوب درخت گل ساخته شده می نشینم و چانه
بر دست و خاموش بصفحه سپید کاغذی مینگرم .

دلم میخواهد برای محبوبه خودم اشعاری عاشقانه بزیبائی اشعار
حافظ بنویسم ، اما اندیشه من باله میگردد و چون برگی دستخوش تندباد ،
رو بسوی خانه او میکند .

بلبلای ناپیدا در شامگاه تابستان آواز میخوانند . پیش خود خیال میکنم
که این صدای شیرین اوست ، و برای شنیدن آن بکنار پنجره میروم . وقتیکه
ترانه پایان میرسد ، به پشت میز باز میگردم و می نشینم . حالا دیگر کلمات
عاشقانه پیایی برابر من می آیند و دستم خود بخود بر روی کاغذ ابریشمین
حرکت میکند .

حافظ

ای حافظ عزیز ، ترا پیوسته در عالم خیال می بینم که جامه ای آراسته
به ابریشم برتن و دستاری سبز بر سرداری و سرگرم نوشتن اشعار
خوبیشتنی .

ترا میبینم که باشلووار گشاد شرفی چهارزانو نشسته ای و بزرگوارانه ،
مانند پادشاهی ، دست بر روی سپید صورت خود میکشی و لبخند میزنی .

L'INSPIRATION AMOUREUSE

Je m'assieds à ma table de bois de rose,
Devant la feuille blanche de papier
Et je repose
Mon menton dans ma main ployée.

Je voudrais écrire pour celle que j'adore
Des poèmes d'amour beaux comme ceux d'Hafiz,
Mais mes pensées s'envolent au dehors,
Vers sa maison comme des feuilles sur la brise.

Un rossignol sans que je le voie
Chante dans le soir d'été ;
Je me figure que c'est sa douce voix
Et je me mets à la fenêtre pour écouter.
Et comme la chanson s'achève,
Je reviens à ma table et je m'assois :
Maintenant les mots d'amour me montent aux lèvres
Et ma main court au papier de soie

HAFIZ

Mon vieil Hafiz, c'est constamment que je te vois
En mon rêve, en train d'écrire tes vers,
Vêtu d'une veste brodée de soie
Et coiffé d'un turban vert.

Je te vois assis les jambes en croix
Dans tes culottes bouffantes d'Orient
Et caressant d'un geste noble de roi
Ta barbe blanche en souriant.

گل شیراز

تو گلی ظریف و کوچک از گل‌های شیراز هستی ، اما پوستی دست نخورده تر از گل‌داری؛ گدایانی که با عصای افر او خورجین‌های وصله خورده اجدادی خود میگردند و صدقه میطلبند ، چون من ترا گل کوچک و زیبایی از گل‌های شیراز باجایی دیگر نام داده‌اند .

دهان تو پرنده‌ای گلرنگ است که از بهشت حافظ آمده است. هر شامگاهان نسیم سبک روح دوره گرد، که با آهنگ سه تار نغمه پرداز درختان آوازه خوانی میکند ، خاموش میشود تا گوش ببنماید پرنده خندان دهان گلرنگ تو دهد .
 با این همه ، روزی خواهد رسید که از تو، ای محبوبه من ، دیگر جز تنی استخوان و بیجان باقی نخواهد بود ، و درین خاک ، فقط بوسه من خواهد بود که بر نوک انگشتان بی‌رک و بی‌سپید و ظریف تو گل خواهد داد .

مرک لکلی

گل‌های شیراز پژمردند . دیگر پرنده زیبا در کنار جویباران آواز نمیخواند. لکلی در میان تزار جان سپرده و من نیز افسانه‌های دلپذیر شهرزاد و علاءالدین را از یاد برده‌ام. مجسمه‌های مرو عنبر همه خاموشند و دیگر از بخوردانها عطر بر نمیخیزد . چراغ جادو نیز شکسته است . اما طعم بوسه‌های تو همچنان بر لب من باقی است .

(از کتاب شهرزاد)

LA ROSE DE SCHIRAZ

Tu es une petite rose adorable
De Schiraz, mais tu as la peau moins flétrie,
Et les mendiants aux bâtons d'érable,
Aux besaces trouées d'aïeules,
Disent que tu es une petite rose chérie
De Schiraz ou d'ailleurs.

Ta bouche est un oisel écarlate
De quelque paradis d'Hafiz
Et le soir, la brise,
Cette baladine qui jase sa ballade
Aux cithares joueuses des arbres,
Se tait
Pour écouter chanter
L'oiseau rieur de ta bouche écarlate.

Et pourtant un jour tu ne-seras plus, chère,
Qu'une pauvre petite branche
D'osselets, une pauvre branche sans sève
Où seule fleurira la rose de mes lèvres
Au bout du joli squelette sans chair
De ta main plus fine et plus blanche.

L'IBIS MORT

Les roses de Schiraz sont flétries
Chère Mirza : le bel oiseau
Ne chante plus sur le bord des eaux :
L'ibis est mort dans les roseaux
Et je ne sais plus les histoires de féerie
De Schéhérazade ou d'Aladdin :
Toutes les cassolettes de myrrhe et d'ambre gris,
Tous les brûle-parfums sont éteints
Et la lampe merveilleuse s'est brisée,
Mais j'ai gardé le goût de tes baisers.

(Schéhérazade)

ژروم و ژان تارو

بوی خيام

شامگاهی خيام در ايوان خود نشسته و مثل هر شامگاهان ، سر گرم باده پيمائی ، بيم خدا را كه همه روز در دلش بود ، از ياد برده بود . ناگهان تندبادی سبوی او را واژگون كرد و چراغش را كشت . باده نوشی چون او ، در چنین حالی ، چگونه از سرودن اشعاری قی البدهاهه در دم آفریدگار جهان خودداری میتواندست كرد ؟

گفت : «خدايا! سبوی مرا شكستی و مايهٔ هستيم را بر باد دادی ، و در سعادت را برويم بستى . نكنند تو هم مثل اِن من مست باشی ؟»
اما همچنانكه خود را در آينه‌ای نگرست ، صورت خویش را سیاه یافت .
فریاد زد :

«ای میزاندار جهان ، من گناهکاری از ددان پست تر بیش نیستم .
اما اگر بنا باشد من گناه كنم و تو بدرا باید مكافات دهی ، پس بگو ، فرق میان من و تو چه خواهد بود ؟»

Jérôme et Jean THARAUD

LA CRUCHE DE KHEYYAM

KHEYYAM était, un soir, assis sur sa terrasse,
Et comme tous les soirs, oubliait, en buvant,
L'angoisse du divin qui le jour le terrasse.

Soudain, un coup de vent
Vint renverser sa cruche et souffler sur sa lampe.
Un buveur de sa trempe
Pouvait-il se tenir d'improviser des vers
Contre l'Auteur de l'univers?

« Tu as brisé ma cruche et ma raison de vivre,
Tu as fermé sur moi la porte du bonheur,
Par Dieu ! es-tu donc ivre,
Comme moi, ô Seigneur? »

Mais s'étant regardé dans le tain d'un miroir,
Il vit que son visage était devenu noir.

Alors il s'écria :

« Maître de la Balance,
Je ne suis qu'un pécheur plus bas que l'animal,
Mais si, quand j'ai péché, tu me rends mal pour mal,
Réponds ! de toi à moi quelle est la différence? »

شاعر و پادشاه

نام او حافظ بود ، و من او را «ورلن» مینامم ، زیرا این هر دو در تنی خراب از می ناب ، چنگی پنهان داشتند که باوزش کمترین نسیمی مرتعش میشد . شیراز آن شهر برگزیده جهان بود که در آن حافظ در میخانه ای مینشست و اشعاری میسرود که سبکبالتراز گل گندم ، از کرانه های فرات تا دیوار بزرگ چین برواز میکردند و از چین تا فرات ، دلداده ای در بستی ، و سرخوشی در خراباتی نمیداند که با همان آسانی که ضرب المثلی را در سخن میگویند یا گلی را در رهگذری از میان غلفها میچینند ، نتواند شعری از قبیل این شعر او را زمزمه کند :

« بخارا را به گل عارضی و بادام چشمان یارم فروختم ،
و بغاطر خال عنبرین او که تنها من از وجودش باخبرم ،
سمرقند را نیز در این معامله بخشیدم . » *

بکروز ، تیمور لنگ ، امیر بخارا و سمرقند ، به شیراز آمد . او نیز مثل حافظ هم عاقل و هم دیوانه بود ، یعنی باطناً شاعر بود . و همینکه از ساختن اهرام بلند از سرهای بریده کشتگان فراغت مییافت ، بساط بزمهایی بس دلپذیر میگسترده . هوس دیدار حافظ را کرد ، و وی با جامه ژنده و موی ژولیده و خرقه شراب آلوده ، غرق مستی و پیچبری ، بنزدش آمد . تیمور از دیدن او از این همه فسق و رندی بشگفت آمد و فریاد زد :

* اقتباس از شعر معروف حافظ :

اگر آن ترک شیرازی بدست آورد دل ما را ،
بغافل همدویش بخشم سمرقند و بخارا را .

LE POÈTE ET LE ROI

Il se nommait Hafiz, je l'appelle Verlaine,
 Car tous les deux portaient dans un corps de Silène
 Écroulé sous le vin une harpe cachée,
 Qui frémissait au vent de la moindre fumée.
 Chirâz était l'endroit élu de l'univers
 Où, dans une taverne, il composait des vers
 Qui volaient, plus légers que la fleur de farine,
 Des rives de l'Euphrate au grand mur de la Chine,
 Et vous n'auriez trouvé, de la Chine à l'Euphrate,
 D'amoureux dans son lit, de fumeur sur sa natte,
 Qui n'eût pu réciter, comme on cite un proverbe
 Ou l'on cueille, en passant, la colchique dans l'herbe :

*« Pour la fleur de sa joue et ses yeux en amande,
 J'ai vendu Boukhara;*

*Et pour le grain ambré que, seul, je sais qu'elle a,
 Par-dessus le marché, j'ai donné Samarkande! »*

Or, un jour, Tamerlan, Seigneur de Boukhara,
 De Samarkande aussi, dans Chirâz arriva.
 Il était comme lui sage et fou, un poète,
 Et quand il avait fait ses hautes pyramides
 De chefs dont il avait tranché la carotide,
 Il se divertissait en plus aimables fêtes.

Il voulut voir Hafiz. L'homme vint,
 En haillons, barbe hirsute, et tout souillé de vin,
 Lamentable déchet de pauvres bacchanales.
 Étonné de le voir à l'état de pourceau,
 Tamerlan s'écria :

«شاید، این توئی که هر دو پایتخت مرا بدین ارزانی معامله کرده‌ای؟»
حافظ پاسخ داد: من از بخارا و سمرقند، یکی را بنگال هندوئی و
دهانی و چشمان شهبائی فروختم، و دیگری را برایگان بخشیدم. عجب مدار
اگر با این بخشندگی چنین تنگدستم بیایی.»
گویند که شاه را این پاسخ زیرکانه پستداقتاد (اما تو، ای ورلن،
هرگز چنین سعادت نداشتی)، و به شاعر آنقدر دینار و درم بخشید که وی بتواند
همه عمر را باده پیمایی کند.

انجیل از نظر سعدی

مردی، تیریزی به تا کستان خود میرفت، عیسی او را دید و لاجول گفت:
مرد ایرانی که ازین حرکت بحیرت آمده بود، پرسید:
«چه شده؟ آبا درمن طالع شومی دیده‌ای؟»

عیسی گفت:

«ترا، پیش از آنکه خورشید غروب کرده باشد، اسیر مرگ می‌بینم.»
مرد بادلای پریشان از اندیشه مرگی چنین نزدیک، راه خود باز گرفت.
هزارها دوهزار ذرع بیش نرفته بود که ژنده پوشی را از آن بینوایان که
همه جادو غورجین خود بدبختی و گرسنگی همراه می‌برند، بر سر راه خویش دید.
بی آنکه بایستد، گذشت. اما ناگهان پشیمان شد و باز گشت، و نیمی از غنائی

« Te voilà donc, maraud,
 Qui fais si bon marché de mes deux capitales ! »
 Et l'autre répliqua :

« J'ai donné Boukhara
 Et vendu Samarkande (ou bien *vice versa*)
 Pour un grain de beauté, une bouche et deux yeux :
 Ne sois donc pas surpris de me trouver si gueux. »

Le Roi, charmé, dit-on, de cette repartie,
 (Tu ne connus jamais cette aubaine,
 O Verlaine !)
 Lui fit verser de quoi s'enivrer pour la vie.

ÉVANGILE SELON SAADI

UN homme de Tabriz s'en allait à sa vigne.
 Jésus l'aperçoit et se signe.

« Hé quoi ! dit le Persan par ce geste étonné,
 Aurais-tu vu sur moi quelque funeste sort ?

— Avant que le soleil, dit Jésus, soit tombé,
 Je vois sur toi la mort. »

Le cœur tout au souci d'une fin si prochaine,
 L'homme reprend sa route. À peine
 Avait-il fait un kilomètre ou deux,
 Qu'il voit sur son chemin un de ces tristes gueux

Qui traînent avec eux, au fond de leur besace,
 Le malheur et la faim. Sans s'arrêter, il passe.
 Mais saisi d'un remords, il revient sur ses pas
 Et partage avec lui la moitié du repas

را که همراه آورده بود بدو بخشید ، سپس وارد کشتزار خود شد .

همه روز را بی آنکه دست و دلش بکار رود ، بیریدن شاخه‌های اضافی و بیل زدن ، و علفهای هرزه را از زمین بر آوردن پرداخت تا خیال این پیش‌بینی شوم را از یاد ببرد .

آخر غروب شد ، و وی همینکه فرورفتن قرص خورشید را نظاره کرد و خود را تندرست یافت ، حس کرد که از نو زنده شده است . از ترس خویش بخود خندید و خویشتن را احق خواند و سوگند خورد که دیگر گوش به گفته‌های عیسی ندهد ، آنگاه کوله باری بر پشت نهاد و براه افتاد .

اما در صد قدمی آنجا ، در همان جاده‌ای که بامدادان با وجود پریشانی خاطر ، وی در آن بگدائی صدقه داده بود ، عیسی را بر سر راه خود دید که وی را بر جای نگاهداشت و بدو گفت :

«فرزند ، راستی گمان میبری که ترا فریب داده بودم ؟ نه ، زیرا امرک هم اکنون نیز در کنار تو و بر مهره پشت تست . اما خداوند احسان ترا نسبت به بینوایی تیره روز دید و کرم ترا پاداش داد» .

آنگاه عیسی از وی خواست که کوله بارش را بر زمین نهد و بگشاید . مرد چنین کرد و با وحشت دید که ماری از میان بسته هیزم او ، زبان زهر آگینش را بسوی وی دراز کرده است ، اما توانائی نیش زدن ندارد .

عیسی گفت :

« برو ، و ایمان داشته باش» .

Qu'il avait emporté, puis entre dans son champ.
Tout le jour il travaille, hélas ! sans grand courage,
 Taillant, binant, sarclant,
Pour écarter de lui le sinistre présage.
Le soir arrive enfin, et voyant disparaître
Le soleil sans que rien ne lui soit arrivé,
 Il se sent tout à coup renaître.
Il se rit de sa peur, se traite d'insensé,
 Jure que jamais plus
Il n'ouvrira l'oreille aux propos de Jésus,
Et chargeant un fagot sur son dos, il s'en va.
 Or, à cent pas de là,
 Sur le même chemin
Où, malgré le tourment qui hantait son esprit,
Il avait fait l'aumône au passant du matin,
Il rencontre Jésus qui l'arrête et lui dit :

« Crois-tu donc, ô mon fils, que je t'aie abusé ?
Non. La mort est sur toi, le long de ton échine.
Mais Dieu t'a vu donner à celui qui chemine
Sous une sombre étoile, et t'a récompensé. »

Il lui commande alors qu'il pose son fagot
Et qu'il l'ouvre. Notre homme obéit aussitôt.

 Et non sans épouvante
Que voit-il ? Un serpent, dans sa charge de bois,
Qui darde contre lui une langue impuissante.

« Va, dit Jésus, et crois. »

بازرگان و شاه

بازرگانی شیرازی، در پایان سفری، از سنگینی باری که بردوش داشت خسته شد و برای استراحت به پیشه‌خنکی پناه برد، و در سایه درختی بخواب رفت. اما در آن هنگام که خواب او را در برده بود، از بدبختی او دزدی کالایش را در بر بود.

بازرگان بیدار شد و دیگر اثری از کالای گرانبهای خود نیافت. گریست و نالید و از حماقت خویش شکوه کرد؛ سپس تند و چالاک راه شیراز را در پیش گرفت، زیرا دیگر باری بر پشت نداشت. بکاخ پادشاه رسید و ژولیده و پریشان وارد کاخ شد و تا آنجا که نفس داشت فریاد دادخواهی برداشت. از اتفاق شاه او را دید و بازرگان دامستان گرفتاری خویش را برای وی حکایت کرد.

شاه از او پرسید: «آخر چرا بخواب رفته بودی؟»

پیتوا: پاسخ داد: «ای قبله‌عالم، خیال میکردم که اگر من بعضی ای بخوابم، تو در عوضم بیدار خواهی بود.»

گور شاهر

شاهر، به عزیزترین شاگردش که پیش از عزیمت به سفر، برای کسب رخصت بنزد او آمده بود، گفته بود:

«وقتی که تو از سفر دراز خود باز آمده باشی، من بدنیامی ناشناس که هیچکس تاریخ و جنس اقیای آن را نمیداند سفر کرده‌ام. اگر هوس دیدار مرا کنی،

LE MARCHAND ET LE ROI

UN marchand de Chirâz, sur la fin d'un voyage,
Fatigué de porter ses ballots sur son dos,
Dans la fraîcheur d'un bois vint prendre du repos
Et s'endormit sous son ombrage.
Cependant qu'il cédaît aux droits de la nature,
Un voleur par mal aventure
Lui déroba son bien.
Quand l'autre se réveille, il ne trouve plus rien
De sa précieuse marchandise.
Il pleure, il se lamente, accuse sa sottise,
Et vers Chirâz il s'achemine
D'un pied d'autant plus prompt qu'il n'a rien sur l'échine.
Il arrive au palais, il entre tout hagard,
Criant justice à perdre haleine.
Le Schah l'aperçoit par hasard,
Le marchand lui conte sa peine.

« Mais pourquoi dormais-tu? lui demanda le Roi.

— Flambeau de l'univers, repartit le pauvre homme,
Je croyais pouvoir faire un somme
Pensant que tu veillais pour moi. »

LA TOMBE DU POÈTE

Le poète avait dit à son plus cher disciple
Venu prendre congé avant de voyager :

« Lorsque tu reviendras de ton lointain périple,
Moi, je serai parti pour un monde étranger
Dont nul ne sait l'histoire et la géographie.
Si de me visiter il te prenait envie,

نشانی من چنین خواهد بود :

«خیام ، در نیشابور ، زیر خاک ، آن جا که سالی دوبار درختان برفی از شکوفه پیرامون آن بیفشانند» .

شاگرد غرق حیرت بسفر رفت ، زیرا کجا دیده شده که در هیچ فصلی ، درختان باغی ، دوبار شکوفه کنند ؟ در عین حال ، استاد او منکر معجزه بود و میدانست که مرگ نیز برای او اعجازی همراه نخواهد داشت .

با این وصف ، چنانکه همه غیبگوییها را بخاطر میسپارند، وی یاد آن پیشگویی را که خیام هنگام عزیمت او کرده بود در خاطر نگاه داشت، و وقتیکه پس از سفر دراز خود به نیشابور باز گشت و خواست درودی بر روح شاعر فرستد، در جستجوی گوری برآمد که سالی دوبار درختان بر آن گل افشانی کنند . هنوز تازه بجستجو برخامته بود که کنار دیوار بوستانی، گور را غرق در گل یافت و بالای آن درخت گلایی برهنه ای را دید که خم شده و هرچه شکوفه داشت بر گور شاعر فروریخته بود ، و اکنون نوبت درخت گیلاسی بود که باران گل بر این آرامگاه ببارد .

شاگرد ، بی آنکه نکته سنجی بزرگ باشد ، معنی این جمله را که پیش از آن در نظرش مبهم میآمد در یافت که : «هیچوقت اعجازی آرامش طبیعت را برهم نمیزند ، اما طبیعت خود معجزه ای بی حد و پایان است» .

طوطی حکیم

نمیدانم یکی از دانشمندان ایران بود یا مسیور نان خودمان ، زیرا هنوز در این باره بحث بسیار است . بهر حال وی مردی دانشمند بود که

Mon adresse sera

« Kheygam, à Nichapour,
Sous la terre, en un lieu où, deux fois par année,
Les arbres font neiger des fleurs tout alentour. »

Le disciple partit, l'âme bien étonnée,
Car a-t-on vu jamais, en aucune saison,
Les arbres d'un jardin avoir deux floraisons?
Et cependant son maître écartait le miracle
Et savait que la mort n'en ferait pas pour lui.
Il conserva pourtant, comme on fait d'un oracle,
Ce qu'avait dit Kheygam lorsqu'il était parti;
Et quand, à Nichapour, après son long voyage,
Il voulut au poète apporter son hommage,
Il rechercha la tombe où, deux fois par saison,
Les arbres répandaient leur double floraison.
A peine il la cherchait qu'il l'avait découverte
Contre un mur de verger, et de fleurs recouverte.
Penché au-dessus d'elle, un poirier défleuri
Avait déjà versé sa couronne en offrande,
Et c'était maintenant, sur le funèbre abri,
Au tour d'un cerisier d'effeuiller sa guirlande.

Le disciple comprit, sans être un grand devin,
La phrase qui tantôt lui paraissait obscure :

Nul miracle jamais ne trouble la Nature,
Mais elle est, elle-même, un miracle sans fin.

LE PERROQUET DU SAGE

ETAIT-CE un Sage de la Perse
Ou simplement Monsieur Renan?
Là-dessus grande controverse.
C'était, en tout cas, un savant.

در تمام روز سر بیجیب فکرت فرو میبرد، و در آن ضمن که او فکر میکرد و فکر میکرد و باز فکر میکرد، طوطی در گوشه‌ای از اطاق او سر گرم جویدن چوبی بود که بر روی آن نشسته بود، و این کار آنقدر ادامه مییافت که چوب دو نیم میشد و طوطی و چوب با سر و صدا بر زمین میافتادند.

دانشمند بفرانسۀ روان با بفارسی فریادمیزد: چه حیوان احمقی است! اما شاید وی حماقتی را که تلاقی زیبایی این پروبال رنگین بود دوست داشت، زیرا هر بار غرغر کنان چوب زیر پای طوطی را عوض میکرد، و آنوقت دوباره حکیم و طوطی، همراه یکدیگر کار خود را از سر میگرفتند.

راستی بعقیده شما کدامیک از این دو احمقند؟ آن مرد حکیم که پرنده را با خشکی ملامت میکند، یا آن طوطی که اگر منقار خود را با جویدن چوب بکار نیندازد، خواهد مرد؟

داستانی باورنگردنی

این داستان را دشوار باور میتوان کرد، هر چند ماجرامی است که در یکی از کشورهای افسانه‌ای روی داده است.

شاه خوزستان، در سرزمین خود، میان زنان و چاپلوسان و مردان و خواجه‌سرایان زندگی میکرد. فطرتاً شاه خوبی بود، تنها این عیب را داشت که آسان میشد بر او سوار شد.

اما وزیر او چنین نبود، زیرا مدینه و تملق در او کمترین اثری نداشت. به بول بی‌اعنا بود و از سبک‌مغزان نفرت داشت.

Il pensait tout le jour, et tandis qu'il pensait,
 Pensait, pensait, pensait,
 Dans un coin de sa chambre un perroquet mâchait
 Le barreau du perchoir sur lequel il perchait,
 Jusqu'au moment fatal où tombait à grand bruit
 Le bois en deux morceaux, et la bête avec lui.

« Quel stupide animal ! » s'écriait le savant
 En bon français ou en persan.

Mais peut-être aimait-il une stupidité
 Qui reposait de la beauté
 De cet éblouissant plumage.
 Chaque fois, maugréant, il changeait le barreau,
 Et tous deux, de concert, le savant et l'oiseau
 Reprenaient leur ouvrage.

Lequel, en l'occurrence, estimez-vous le sot ?
 Le Sage admonestant la bête d'un ton sec,
 Ou bien le perroquet, qui serait mort bientôt
 Si, en usant le bois, il n'eût usé son bec ?

UNE HISTOIRE INCROYABLE

L'HISTOIRE est à peine croyable.
 Elle s'est passée, il est vrai,
 Dans un de ces pays qui tiennent de la fable.

Le roi du Kouzistan vivait là, entouré
 De femmes, de flatteurs, de mignons et d'eunuques.
 Assez bon prince au fond, quoique d'un naturel
 A se laisser poser la *belra* sur la nuque.

Son vizir, lui, n'était pas tel.
 La louange sur lui n'avait aucune prise,
 Il dédaignait l'argent, méprisait la sottise,

خودداری وی از بدل توجه بدانچه که در نظرش شایان توجه نبود، باعث شد که زنان و مردان و چاپلوسان و بالاخره همه درباریان عزلاو را از شاه خواستار شده‌اند .

دیری پادشاه جانب وزیر خود را گرفت ، اما یکروز ، زنی (چنانکه افتد و دانی) ، در لحظه‌ای از آن لحظات که همه چیز تسلیم هوس میشود ، طالع موافق را از وزیر برگرداند .

شاه با تأسف ، رفتن او را نگریست و برای اینکه خدمات گرانبهای بهترین رعیت خود را که وی بخاطر هومی ساده از او جدا میشد پاداش داده باشد ، بدو گفت : « مظفر ، چه بتو میتوانم داد ؟ زیرا هر چه بندهم ، هر اندازه هم زیبا و کمپاب باشد ، شایستگی ترا ندارد . »

وزیر به خداوند گار خود که از پاسخوی متمجب شد جواب داد : « قبله عالم ، تنها يك جریب ، یادو یا منتهای سه جریب زمین با پر از تو میخواهم . »
 شاه پاسخ داد : « آنچه میخواهی ، برای يك وزیر کم و برای يك درویش زیاد است . اما حالا که خواسته‌ای ، چنین باشد ! » (زیرا ، بگمان من ، برای هیچکس موهن نیست که از او کمتر از آنچه وی مدیون است تقاضا کنند) .
 اما مأمورین شاه بسیار گشتند و در سراسر خوزستان جریبی زمین بایر نیافتند ! آنوقت شاه پی برد که وزیر مغضوب تا چه اندازه حق داشته است بکفایت و حقانیت خود غره باشد . پیدرنگ مظفر را بوزارت باز گماشت و از آن پس امر تأمین لذات خود را بعهده زنان حرم ، و وظیفه مملکتداری را بعهده این وزیر با تدبیری نهاد که در تاریخ جهان تالی ندارد .